

Activiteitenplan

initiatief Uitvoeringsagenda Faro

Dit model voor een activiteitenplan hoort bij de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Uw activiteitenplan met bijhorende begroting dienen ter beoordeling van uw initiatief. Hiertoe plaatst u enerzijds uw activiteitenplan op <https://faro.cultureelerfgoed.nl> (het Faro platform). Deelnemers van het platform kunnen op deze manier een reactie geven op uw initiatief. Anderzijds legt u zowel het(zelfde) activiteitenplan als ook de begroting voor door dit toe te sturen aan faro@cultureelerfgoed.nl. Op het Faro platform vindt u meer informatie over de procedure en criteria.

Onderstaande gegevens worden ingevuld door de organisatie/persoon die uiteindelijk ook de formele subsidieaanvraag zal indienen en tevens de subsidie op diens rekening ontvangt.

Naam organisatie:	Centre Céramique - Maastricht Museum
Contactpersoon:	[REDACTED]
E-mailadres:	[REDACTED]
Telefoonnummer:	[REDACTED]
Naam initiatief:	De erfgoedparticipatiecoach als werkwijze om vanuit de gemeenschappen te co-creëren met de erfgoedinstelling
Totale kosten:	418.048€
Gevraagde subsidiebijdrage:	115.000€
Bedrag cofinanciering door derden:	94.288€
Bedrag eigen bijdrage:	208.760€
Inzet vrijwilligers in uren:	1152

Activiteitenplan

1. Met welke vorm(en) van cultureel erfgoed heeft uw initiatief van doen?

(u kunt meerdere vakjes aankruisen)

- ☒ Integrale benadering van cultureel erfgoed
- ☐ Archeologie
- ☐ Gebouwd en aangelegd (groen) erfgoed
- ☐ Cultuurlandschap
- ☐ Roerend erfgoed
- ☐ Mobiel erfgoed
- ☒ Immaterieel erfgoed
- ☒ Oral History
- ☐ Archieven
- ☐ Digital born erfgoed
- ☒ Andere vorm, te weten

Materieel erfgoed: erfgoedobjecten en collectiestukken uit participatieve trajecten

Immaterieel erfgoed: verhalen, herinneringen en gewoonten van gemeenschappen

Sociaal erfgoed: identiteit, wijkcultuur en informele netwerken in de stad

2. Geef een korte omschrijving (maximaal 400 woorden) van het initiatief, waarin u beknopt de aanleiding, de hoofdactiviteit en het doel formuleert.

In 2023 is het Maastricht Museum opgericht als stedelijk museum dat de zichtbare en onzichtbare verhalen van Maastricht laat zien. Het museum maakt deel uit van Centre Céramique, samen met onder andere Cultuurmakers Maastricht en de Bibliotheek Maastricht. Als jong museum willen we participatie structureel verankeren in ons beleid en in de samenwerking met onze partners zodat erfgoed duurzaam en betekenisvol samen met gemeenschappen wordt ontwikkeld.

Op dit moment vinden participatieve activiteiten vooral projectmatig plaats, terwijl juist continuïteit en borging nodig zijn om vertrouwen en samenwerking met gemeenschappen op te bouwen. Daarom ontwikkelen Maastricht Museum en Cultuurmakers samen de erfgoedparticipatiecoach: een functieprofiel dat een overdraagbare werkwijze hanteert waarin gemeenschappen structureel betrokken zijn bij het verzamelen, duiden en presenteren van erfgoed.

De erfgoedparticipatiecoach fungeert als brug tussen erfgoedprofessionals en bewoners. De erfgoedcoach is dienstbaar aan zowel de gemeenschappen als de erfgoedprofessionals. De coach werkt vraaggestuurd, ondersteunt co-creatieprocessen en helpt nieuwe perspectieven zichtbaar te maken. Deze rol borduurt voort op de succesvolle inzet van cultuurcoaches door Cultuurmakers Maastricht en is een logische doorontwikkeling naar het erfgoedveld. Het initiatief wordt uitgewerkt in vier participatieve proeftuinen met uiteenlopende gemeenschappen, thema's en erfgoedvormen. In het eerste jaar ligt de focus op inventarisatie en samenwerking; in het tweede jaar op uitvoering en borging. Elke proeftuin fungeert als leeromgeving waarin bewoners mede-eigenaar zijn van proces en resultaat.

De opbrengst is tweeledig: lokaal ontstaat een duurzame infrastructuur voor gemeenschapsgericht erfgoedwerk, landelijk wordt een overdraagbare methodiek ontwikkeld, toepasbaar voor andere erfgoedinstellingen. Daarmee draagt het project bij aan de implementatie van het Faro-verdrag, met nadruk op inclusie, meerstemmigheid en eigenaarschap. Door samenwerking met de beleidsafdeling Cultureel Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit van de Gemeente Maastricht wordt het initiatief stevig ingebed in het lokale erfgoedbeleid. Deze verbinding versterkt de afstemming tussen beleid, uitvoering en gemeenschappen en borgt de resultaten ook in de stedelijke context.

Concrete resultaten:

1. Een overdraagbaar profiel voor de erfgoedparticipatiecoach met uitgewerkte taken, competenties en positionering.

2. Een methodiek gebaseerd op de bewezen werkwijze en methode van Cultuurmakers, aangepast aan het erfgoed domein.
3. Onderzoek en kennisbundeling van participatieve methoden in Nederland en Vlaanderen.
4. Vier proeftuinen met actie- en ontwerpgericht onderzoek en tastbare uitkomsten, zoals tentoonstellingen of routes.
5. Kennisdeling via een leidraad/toolset, publicaties en netwerkbijeenkomsten.

Meetbare verandering:

- In Maastricht: structurele inbedding van participatie in het museumbeleid en duurzame samenwerking met gemeenschappen.
- Nationaal: een overdraagbare methodiek waarmee erfgoedinstellingen participatie structureel kunnen vormgeven.

3. Omschrijf wat het beoogde eindresultaat is.

Het initiatief resulteert in een overdraagbare methodiek voor participatief erfgoedwerk, waarin de erfgoedparticipatiecoach als spil fungeert. Deze coach werkt vraag gestuurd, faciliteert co-creatieprocessen en helpt erfgoedinstellingen duurzame relaties op te bouwen met gemeenschappen. In Maastricht wordt de methodiek ontwikkeld en getest via vier participatieve proeftuinen. De opbrengsten bestaan uit concrete formats, werkprincipes en evaluatiekaders, gecombineerd met een rolprofiel dat elders toepasbaar is. Door samenwerking met Cultuurmakers en de beleidsafdeling Cultureel Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit (CERK) wordt de methode lokaal stevig ingebed en landelijk overdraagbaar gemaakt.

Overdraagbare methodiek en rol van de erfgoed participatiecoach

Maastricht Museum en Cultuurmakers ontwikkelen een instrumentarium dat overdraagbaar is binnen diverse erfgoedcontexten, uiteenlopende erfgoedinstellingen en regio's. Dit via de structurele inzet van een erfgoedparticipatiecoach binnen de organisatiestructuur van het stedelijk Maastricht Museum en Cultuurmakers. De onderzoeksvraag die hierbij centraal staat is: hoe kan de functie en werkwijze van een erfgoedparticipatiecoach duurzaam en overdraagbaar worden ingebed binnen erfgoedinstellingen als structureel instrument voor co-creatie met gemeenschappen? De basis is de succesvolle aanpak van de cultuurcoaches van Cultuurmakers (www.cultuurmakersmaastricht.nl). Zij hebben de afgelopen 6 jaar de functie cultuurcoach ontwikkeld en gefinetuned voor diverse doelgroepen en maatschappelijke thema's. De doorontwikkeling naar het erfgoedveld is een logische volgende stap.

Een methodiek gebaseerd op de werkwijze van Cultuurmakers

Cultuurmakers heeft een stevig fundament in Maastricht met een landelijke uitstraling, en draagt bij aan een van onderop gedragen, duurzaam, veerkrachtig en inclusief cultuur- en leefklimaat in Maastricht. Het team bestaat uit coaches met ieders eigen expertise. De gemeenschappelijkheid van de coaches is cultuurparticipatie inzetten als middel voor maatschappelijke verandering. Dit doen de coaches thematisch vanuit de behoefte van de stad. Hierbij geeft Cultuurmakers nadrukkelijk ruimte aan experiment en aan het proces. Hierdoor komen er nieuwe stemmen aan tafel, worden 'onzichtbare' groepen zichtbaar gemaakt en laat het zien wat participatie kan doen als het écht van onderop komt. Om dit mogelijk te maken, heeft Cultuurmakers de afgelopen periode een eigen werkmethode ontwikkeld die het team in staat stelt om cultuurparticipatie op een toegankelijke en betrokken wijze vorm te geven. Deze aanpak is de basis van het werk van Cultuurmakers en wordt voortdurend verfijnd en doorontwikkeld. De werkwijze samengevat:

Bottom-up: Een bottom-up aanpak doet een beroep op eigen inbreng en verantwoordelijkheid van de doelgroep en partners, wat leidt tot eigenaarschap. En juist dit eigenaarschap maakt dat mensen ook daadwerkelijk in beweging komen. Daardoor ontstaat er (meer) inzet en betrokkenheid, respect voor elkaar en openheid. Zonder eigenaarschap geen succes.

Verbinden: Cultuurmakers legt verbindingen. Zo zorgt Cultuurmakers voor (nieuwe) verbindingen tussen sociale en culturele instellingen enerzijds en moeilijk te bereiken doelgroepen anderzijds. Ook zorgt Cultuurmakers dat inwoners van Maastricht toegang hebben tot informatie, kennis, ruimte, materialen, geld of middelen. Dit kan individueel, via een vereniging of anderzijds georganiseerde groep zijn. Heeft Cultuurmakers geen passend antwoord, dan wordt er doorverwezen naar de juiste persoon, instelling of organisatie.

Samen verduurzamen: Cultuurmakers wil nieuwe educatieve en participatieve activiteiten uit de wijk structureel ruimte bieden, zowel artistiek-inhoudelijk, budgettair als logistiek. Hiertoe koppelen ze wijk- en burgerinitiatieven aan professionele instellingen. Enerzijds zodat de professionele instellingen meer verankeren in de maatschappij, anderzijds zodat (nieuwe) partners kennis maken met de manier van werken en op deze wijze in co-creatie samenwerken. Door als spin in het web te fungeren ontzorgt Cultuurmakers de professionele instellingen in hun participatieve opgave.

De opdracht van Cultuurmakers is complex, maar de stip aan de horizon is helder: cultuur maken kan iedereen en is bereikbaar voor iedereen. De initiatieven die op het pad van Cultuurmakers komen starten vrijwel altijd klein en kunnen groeien. Of er ontstaan nieuwe ideeën gedurende het proces. Hierdoor ontstaan soms vanuit het oorspronkelijk initiatief stadsbrede nieuwe samenwerkingen die als een olievlek uitwaaien. Maar een initiatief hoeft niet te groeien, het mag ook klein blijven. Belangrijker is de impact. Denk hierbij aan specifiek wijkgerichte initiatieven die breed gedragen worden en mede daardoor geborgd zijn.

De werkwijze is de afgelopen periode doorontwikkeld naar de 'Impact-Bloem', waarmee het team vanaf september 2025 gaat werken. Een verdieping, een aanscherping van de al bestaande werkwijze. De Impact-Bloem vormt de kern van de werkwijze en is ontworpen als een cyclisch proces dat meerdere keren wordt doorlopen om zo geleidelijk tot een breed gedragen en duurzaam project te komen. Het doel is om projecten te ontwikkelen die structureel kunnen blijven bestaan, ofwel op eigen kracht of met een blijvende ondersteuning van Cultuurmakers. Het proces bestaat uit vier essentiële stappen, die telkens na elkaar worden doorlopen:

1. Signaleren van de Uitdaging – Het proces begint met het expliciet maken van een concrete, maatschappelijke uitdaging of behoefte binnen de betrokken gemeenschap of doelgroep. Tijdens deze fase verzamelt Cultuurmakers belangrijke signalen en informatie, valideert het bevindingen en formuleert Cultuurmakers de kernvraag waarop het project een antwoord moet bieden. Het vermogen om nauwkeurig en open te luisteren, vormt hier de basis voor verdere ontwikkeling.
2. Conceptontwikkeling – Op basis van de gesignaleerde behoefte werkt Cultuurmakers aan het ontwikkelen van een passend concept/geschikte opdracht. Dit betreft het bedenken van een plan van aanpak voor een activiteit of initiatief die de uitdaging actief aanpakt. Het gaat om het vertalen van ideeën naar een concreet plan, waarbij Cultuurmakers de doelen scherp formuleert, de betrokken partijen betreft bij de vormgeving van het concept en een meetplan opstelt.
3. Realisatie – Vervolgens wordt het ontwikkelde concept in praktijk gebracht. Dit kan variëren van het organiseren van activiteiten, het opzetten van samenwerkingsvormen tot het ontwikkelen van overkoepelende participatieve projecten. Tijdens deze fase worden de ideeën daadwerkelijk gerealiseerd en getest in de praktijk waarbij er een korte feedback-loop is waar Cultuurmakers kan ophalen, aansturen en weer kan organiseren.
4. Tussentijdse beoordeling en reflectie – Tijdens en na de realisatie evalueert Cultuurmakers het proces en de resultaten. Cultuurmakers beoordeelt wat er goed ging, waar knelpunten liggen, en welke lessen kunnen worden getrokken. Deze reflectie vormt de basis voor het verbeteren van toekomstige stappen en zorgt voor constante bijsturing op weg naar een zo groot mogelijke impact.

De Impact-Bloem is eigenlijk niet bedoeld als een eenmalige actie, maar wordt idealiter meerdere keren ingezet. Elke herhaling bouwt voort op de vorige stappen, verdiept de betrokkenheid, verknoopt met andere projecten, versterkt de duurzaamheid, sluit daardoor nog beter aan op de behoefte van zowel doelgroep als partner en zorgt uiteindelijk voor meer impact. Het herhaaldelijk doorlopen van deze rondes zorgt ervoor dat projecten zich ontwikkelen tot volwaardige initiatieven, die of op eigen kracht kunnen voortbestaan, of waarin Cultuurmakers met ondersteuning betrokken blijft. De herhaling zou je kunnen duiden via vier stadia, namelijk: verkennen, versterken, inbedden en borgen.

Veldonderzoek en kennisbundeling

Om de verschillende erfgoedgroepen en contexten goed te kunnen coachen is het belangrijk dat de erfgoedparticipatiecoach over een brede kennis van participatief werken beschikt. Elke situatie en gemeenschap is immers anders. Daarom is het belangrijk om ook andere participatieve methoden en werkwijzen goed in het vizier te hebben. Er wordt ruimte ingebouwd voor twee werkbezoeken per jaar bij museale organisaties binnen Nederlandse en Vlaamse erfgoedveld die bekend staan om hun participatieve projecten. We denken hierbij aan het Van Abbemuseum, Stedelijk Museum

Schiedam, Stedsmuseum Tilburg, Cultuur Oost, Stedsmuseum Gent en het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed: erfgoedcellen. Bij deze kennisdelingssessies zullen o.a. volgende vragen aan bod komen: wat is de rode draad in succesvolle initiatieven? Waar moeten we voor oppassen? Wanneer zet de sluipende stolling in? Kortom, het onderzoek levert een overzicht van succesfactoren, valkuilen en best practices op, dat wordt geïntegreerd in de uiteindelijke leidraad en als kennisdocument beschikbaar komt voor het erfgoedveld.

Vier participatieve proeftuinen

Voor het onderzoek en de doorontwikkeling van de werkwijze worden door de erfgoedparticipatiecoach vier participatieve proeftuinen opgezet. Dit zijn gezamenlijke leer- en werktrajecten waarin erfgoedprofessionals en één of meerdere gemeenschappen samen een erfgoedvraagstuk verkennen, verbeelden en vormgeven. Het is een plek voor experiment, dialoog en co-creatie, met concrete uitkomsten zoals tentoonstellingen, routes, verhalen, installaties. De proeftuinen worden geselecteerd nadat er een brede screening van het veld heeft plaatsgevonden en bottom-up behoeftes bij gemeenschappen zijn opgehaald.

Elke proeftuin richt zich op een breder maatschappelijk of lokaal erfgoedthema. Daarbij ligt de nadruk niet alleen op het eindproduct, maar op het gezamenlijke proces van betekenisgeving. De proeftuin sluit aan op bestaande initiatieven, netwerken of plekken zoals een wijk, atelier of school. Het is een plek om nieuwe werkvormen uit te proberen, bij te stellen en overdraagbaar te maken. Met als doel: langdurige betrokkenheid, zichtbaarheid en inbedding van onderbelichte erfgoedpraktijken.

Het initiatief resulteert in een overdraagbare methodiek voor participatief erfgoedwerk, waarin de erfgoedparticipatiecoach als spil fungeert. De uitvoering van de vier participatieve proeftuinen is nadrukkelijk vraag gestuurd en vindt plaats in en met de gemeenschappen en erfgoedpartners in het veld. De aangevraagde subsidiegelden zijn niet bedoeld om de presentatiekracht van het Maastricht Museum zelf te versterken, maar vloeien rechtstreeks naar de partners en gemeenschappen waarmee wordt samengewerkt.

De presentaties, die onderdeel uitmaken van de leer- en co-creatiecyclus, vinden plaats op locaties van de partners of in de gemeenschappen zelf, zodat de opbrengsten zichtbaar en beleefbaar worden op de plekken waar het erfgoed leeft. Indien gewenst kan het museum fysieke ruimte faciliteren, maar de regie en uitvoering liggen bij de betrokken gemeenschappen en partners. De out-of-pocketkosten die in de begroting zijn opgenomen, zijn volledig bestemd voor de variabele projectkosten (bijvoorbeeld materiaalkosten) die nodig zijn voor de proeftuinen en de eindpresentaties bij de externe partners. Zo wordt geborgd dat de beschikbare middelen direct bijdragen aan de versterking en zichtbaarheid van het participatieve proces in de stad en niet aan interne museumprojecten.

De proeftuinen fungeren als real-life laboratoria om:

- werkvormen en methodieken voor participatief erfgoedwerk te ontwikkelen en testen;
- relaties met gemeenschappen op te bouwen en te verdiepen;
- te experimenteren met andere rollen van het museum (als luisteraar, facilitator, verbinder);
- maatschappelijke thema's te verbinden aan erfgoed (zoals welzijn, migratie, zingeving, eigenaarschap).

Daarnaast zijn er een aantal randvoorwaarden aan selectie van de proeftuinen verbonden:

- Doelgroep: bewoners en gemeenschappen van Maastricht.
- Voorwaarde: zo veel mogelijk aanhaken bij wat er al is i.p.v. andersom.
- Doelstelling: de proeftuinen zijn er om mensen (verder) te binden met hun stad. Als je de geschiedenis kent, begrijp je jouw plek ook beter. Dat de dingen die vroeger gebeuren nog steeds gebeuren, dat dit je kan verrijken, inzichten kan geven en het gemeenschapsgevoel kan vergroten.
- Bewoners zijn niet alleen deelnemer, maar ook mede-eigenaar van het proces en het eindresultaat.

Co-creatie als motor

We maken gebruik van een combinatie van actieonderzoek en ontwerpgericht onderzoek, wat aansluit bij de methode van Cultuurmakers. Deze versterken elkaar in het ontwikkelen van een overdraagbare methodiek. Via actieonderzoek wordt er tijdens het project voortdurend geleerd en bijgestuurd op basis van ervaringen in de praktijk. De erfgoedparticipatiecoach, museumprofessionals en betrokken gemeenschappen reflecteren enerzijds samen op de werkwijze

en passen deze waar nodig aan. Vanaf september 2025 werkt Cultuurmakers met een vernieuwd meetplan dat als kwaliteitsimpuls en doorontwikkeling van de bestaande werkwijze dient. Dit betekent dat impactmeting vanaf de start integraal onderdeel is van elke proeftuin: nog vóór de uitvoering wordt bepaald welke doelen, indicatoren en beoogde resultaten centraal staan en hoe deze gedurende het proces worden gevolgd en geëvalueerd.

Deze aanpak versterkt het actie- en ontwerpgericht onderzoek, omdat de resultaten niet alleen achteraf worden gemeten, maar in een doorlopende feedbackloop worden gemonitord en bijgestuurd. Deze systematische impactbenadering draagt bij aan een steviger fundament voor kennisdeling en overdraagbaarheid van de methodiek, en sluit aan bij de ambitie om de werkwijze van de erfgoedparticipatiecoach voortdurend te verfijnen en te verdiepen.

Ontwerpgericht onderzoek richt zich op het ontwikkelen en testen van werkbare oplossingen voor een concreet probleem – in dit geval: hoe borg je participatie duurzaam in een erfgoedinstelling? Er worden prototypes van werkvormen, stappenplannen en formats ontwikkeld, getest in de praktijk, en vervolgens verfijnd. De methodiek komt zo tot stand op basis van 'ontwerp door gebruik'.

Co-creatie is de verbindende factor tussen beide onderzoeksvormen: gemeenschappen doen niet alleen mee, maar denken en ontwerpen actief mee. Dit zorgt ervoor dat de uiteindelijke methodiek niet van bovenaf wordt opgelegd, maar ontstaat vanuit wederkerigheid, gedeeld eigenaarschap en lokale kennis. Door deze aanpak is de methode niet alleen onderbouwd en getest, maar ook herkenbaar, schaalbaar en bruikbaar voor andere erfgoedinstellingen die vergelijkbare ambities hebben rond participatie en community building. Het beoogde resultaat is dan ook een overdraagbare methodiek inclusief functiebeschrijving, formats, werkprincipes en evaluatiekaders voor de rol van erfgoedparticipatiecoach.

Blauwdruk werkwijze erfgoedparticipatiecoach

Om de werkwijze erfgoedparticipatiecoach over te dragen worden een aantal elementen uitgewerkt, o.a.:

- een rolomschrijving en (aanscherping van het) functieprofiel van de participatiecoach;
- een modulair opgebouwde methodiek (formats, werkvormen, tijdspaden, partnerschappen);
- richtlijnen voor inbedding van de coach in bestaande (wijk)infrastructuren;
- succesfactoren voor duurzame samenwerking tussen instellingen en gemeenschappen;
- praktische handvatten voor kennisdeling, borging en reflectie binnen teams.

Deze worden gebundeld in één document dat als leidraad kan dienen voor toepassing in andere steden en musea.

4. Neem hieronder puntsgewijs op welke deelactiviteiten of processtappen worden uitgevoerd. Ga daarbij uit van maximaal 8 activiteiten/processtappen. Omschrijf per activiteit/processtap:
- de aard, omvang, duur en wijze van uitvoering van de activiteit;
 - de doelstelling, resultaten of producten.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

FASE 1 – Opstart erfgoedparticipatiecoach en uitbouw erfgoedparticipatienetwerk (september – december 2026)

Stap 1: werving en aanstelling erfgoedparticipatiecoach (september 2026)

Doel: selectie van een gekwalificeerde professional met affiniteit voor gemeenschapsgericht erfgoed en het begeleiden van erfgoedprofessionals.

Resultaat: benoeming van een erfgoedparticipatiecoach met een helder functieprofiel waarin zowel de verbinding met gemeenschappen als de rol in professionele ontwikkeling is geborgd.

Stap 2: voorbereiden en inrichten van het werkproces (september 2026)

Doel: creëren van een gedeeld werkkader en een werkbaar structuur voor samenwerking tussen de erfgoedparticipatiecoach, het museumteam, CERK en Cultuurmakers Maastricht. Op deze manier bieden we vanaf de start helderheid over rollen, communicatie, afstemming en gezamenlijke doelstellingen.

Resultaten:

- een praktische samenwerkingsstructuur, inclusief overlegmomenten waarin bewoners en partners structureel vertegenwoordigd zijn;
- heldere afspraken over taakverdeling, afstemming en kennisdeling tussen museumteam, Cultuurmakers en gemeenschappen;
- een gedeelde projectkalender en planning van gezamenlijke activiteiten, afgestemd met betrokken groepen;
- een heldere positionering van de erfgoedparticipatiecoach binnen het bredere team en richting externe partners;
- eerste gezamenlijke intakegesprekken waarin bewoners en erfgoedprofessionals samen de uitgangspunten van de proeftuinen vaststellen.

Stap 3: inventarisatie erfgoedgemeenschappen (hoofdfocus oktober 2026 t/m december 2026, daarna doorlopend)

Doel: in kaart brengen van bestaande én minder zichtbare erfgoedpraktijken in Maastrichtse wijken, door bewoners actief te betrekken bij het proces van signalering en prioritering.

Verbindingen opzoeken en aanschuiven bij al bestaande praktijken.

Resultaat: visuele en tekstuele mapping als input voor gezamenlijke keuzes bij de proeftuinen en verdere co-creatie.

FASE 2 Inventarisatie, selectie en opstart proeftuinen – januari t/m december 2027

Stap 4: landelijk ophalen van kennis over diverse werkwijzen en functies (gedurende de hele looptijd van dit tweejarig traject, min. 2 werkbezoeken per jaar – start januari 2027)

Doel: inzicht krijgen in bestaande praktijken bij andere instellingen en de portfolio van mogelijke in te zetten participatieve methodes vergroten. Vergroten van kennis en vaardigheden van zowel de erfgoedparticipatiecoach als betrokken bewoners en erfgoedprofessionals door werkbezoeken en kennisuitwisseling.

Resultaat: een overzicht van bewezen werkwijzen en inspirerende voorbeelden die mede door bewoners worden besproken en vertaald naar de Maastrichtse context.

Stap 5: het identificeren en opstarten van 4 mogelijke proeftuinen (doorlopend, uiterlijk april 2027 alle proeftuinen bekend).

Doel: randvoorwaarden definiëren, het proces vormgeven en het beoogde kwalitatief en kwantitatief eindresultaat voor bespreken.

Resultaat: vier proeftuinen waarin bewoners mede-initiatiefnemer zijn en vanaf het begin medezeggenschap hebben over de invulling. Werkbare formats en stappenplannen die gedurende het proces door de betrokkenen worden getest en aangepast.

FASE 3 Kennisdeling, presentatie en borging - januari t/m augustus 2028

Stap 6: Kennisdeling via bijeenkomsten (januari t/m juni 2028)

Doel: leren, uitwisselen, inspireren waarbij de opbrengst van stap 4 wordt meegenomen, met actieve inbreng van bewoners en professionals die betrokken zijn bij de proeftuinen.

Resultaat: minimaal 4 bijeenkomsten lokaal en nationaal, ontwikkeld in samenwerking met deelnemers en partners zoals nationaal netwerkbibliotheken, cultuurcoaches, buurtnetwerken, en diverse welzijnsorganisaties. De ervaringen van gemeenschappen en erfgoedprofessionals gelijkwaardig worden gedeeld.

Stap 7: eindpresentatie en afronding proeftuinen (april t/m juni 2028)

Doel: het gelopen proces van co-creatie wordt gepresenteerd in de vorm die het meest geschikt is voor die proeftuin, deelnemers en partners krijgen een podium voor hun erfgoedonderzoek en resultaat.

Resultaat: minimaal 4 unieke eindpresentaties met minimaal één herneming per presentatie, ontwikkeld in samenwerking met de betrokken bewoners, die aanleiding geven tot reflectie en dialoog

Stap 8: Evaluatie en borging (juli t/m augustus 2028)

Doel: beoordelen van de impact, overdraagbaarheid en structurele inbedding van de methodiek en de rol van de erfgoedparticipatiecoach binnen de organisatie en het netwerk.

Uitvoering:

- uitgebreide evaluatie met bewoners, erfgoedprofessionals, partners en beleidsmakers om samen te reflecteren op de opgedane ervaringen en resultaten;
- analyse van de effectiviteit van de proeftuinen en de coachfunctie, met nadruk op duurzame samenwerking, meerstemmigheid en inclusie;

- vastleggen van geleerde lessen in een update van het functieprofiel, de formats en de leidraad;
- opstellen van een borgingsplan waarin is vastgelegd hoe de erfgoedparticipatiecoach structureel onderdeel wordt van het team van het Maastricht Museum en Cultuurmakers Maastricht.

Resultaat:

- beleidsaanbeveling voor structurele verankering van participatie binnen Centre Céramique, inclusief duidelijke afspraken over organisatie, taken en verantwoordelijkheden;
- conceptplan voor structurele financiering van de erfgoedparticipatiecoach vanuit de reguliere begroting van Centre Céramique, aangevuld met cofinanciering door de gemeente Maastricht;
- implementatiemodel dat andere erfgoedinstellingen inzicht geeft in hoe de functie en methodiek kunnen worden ingebed in hun eigen organisaties;
- plan voor doorlopende kennisdeling via netwerkbijeenkomsten, publicaties en online platformen, om te zorgen dat de opgedane kennis breed toegankelijk blijft.

5. Planning: geef aan hoe de deelactiviteiten/processtappen in de tijd worden uitgevoerd.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Fase 1: Voorbereiding, onderzoek en netwerkopbouw (september 2026 t/m december 2026).

Activiteiten: werving en aanstelling coach (sep), inrichting werkprocessen (sep), start inventarisatie gemeenschappen (okt-dec, daarna doorlopend).

Fase 2: Proeftuinen en methodiekontwikkeling (januari t/m december 2027).

Activiteiten: werkbezoeken en kennisdeling (jan-dec), gezamenlijke selectie en opstart vier proeftuinen (jan-apr), uitrollen proeftuinen (apr-dec).

Fase 3: Presentatie, evaluatie, borging, kennisdeling (januari 2028 t/m augustus 2028)

Activiteiten: Kennisdelingsbijeenkomsten (jan-jun), eindpresentaties per proeftuin (apr-juni), evaluatie en borging (jul-aug)

In de Uitvoeringsagenda Faro – deel I is door het erfgoedveld opgetekend wat de betekenis is van het Verdrag van Faro voor de Nederlandse erfgoedzorg en hoe het daar invulling aan wil geven. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage moet uw initiatief bijdragen aan de implementatie van het Verdrag van Faro in het functioneren van de Nederlandse erfgoedzorg. De mate waarin uw initiatief hieraan voldoet wordt meegenomen in de beoordeling. Daarover gaan de volgende vijf vragen.

6. Aan welke Faro-kernwaarde(n) zoals opgenomen in de Faro Uitvoeringsagenda – deel I voldoet het initiatief?

- ☒ Participatie in de volle breedte
- ☒ Open houding voor andere erfgoedopvattingen
- ☐ Erfgoed midden in de samenleving

7. Omschrijf op welke wijze het initiatief voldoet aan de geselecteerde Faro-kernwaarde(n).

Het initiatief belichaamt de kernwaarden van het Faro-verdrag door erfgoed te benaderen als een levende praktijk, die ontstaat in dialoog met de gemeenschap en waarin meedoen en medezeggenschap centraal staan. Erfgoed wordt niet langer benaderd als iets dat zich in een vitrine bevindt, maar als een dynamisch en gedeeld proces van betekenisgeving.

Door de aanstelling van de erfgoedparticipatiecoach wordt erfgoed letterlijk en figuurlijk teruggebracht naar de mensen: verhalen, herinneringen, gebruiken en objecten worden samen

met bewoners opgehaald, gedeeld en gepresenteerd. In dit proces zijn bewoners geen passieve deelnemers, maar actieve mede-initiatiefnemers en medeverantwoordelijken voor de inhoud, de vorm en het resultaat.

De erfgoedparticipatiecoach werkt vraag gestuurd en is dienstbaar aan zowel de gemeenschappen als de erfgoedprofessionals. Voor bewoners betekent dit dat hun perspectieven leidend zijn bij het ontwikkelen van de vier proeftuinen en dat zij structurele zeggenschap hebben over hoe hun erfgoed wordt vormgegeven en gepresenteerd. Voor erfgoedprofessionals fungeert de coach als begeleider en kennisdrager, die hen helpt om co-creatieprocessen te begrijpen, toe te passen en duurzaam te borgen in de organisatie en manier van werken.

Dit zorgt voor een gelijkwaardige samenwerking waarin het museum zich openstelt als stedelijk platform, geworteld in de sociale werkelijkheid van Maastricht. Gemeenschappen worden gezien als volwaardige partners: zij bepalen mede de koers, dragen bij aan de inhoud en nemen een actieve rol in het door ontwikkelen en evalueren van de methodiek.

Zo wordt erfgoed een middel voor verbinding, dialoog en eigenaarschap. De aanpak maakt duidelijk hoe participatie kan worden verdiept tot gedeeld eigenaarschap en hoe de meerstemmigheid van de stad niet alleen zichtbaar maar ook leidend kan zijn in de manier waarop erfgoed wordt verzameld, gedeeld en doorgegeven aan volgende generaties.

8. Aan welke thema's en de daarbij door het erfgoedveld geformuleerde doelen (inzet) in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I draagt uw initiatief substantieel bij? Er zijn in principe meerdere thema's mogelijk. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

- ☒ Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
- ☐ Democratische vernieuwing
- ☐ Dynamische leefomgeving
- ☐ Waarderen van erfgoed
- ☒ Meerstemmigheid
- ☐ Oral History
- ☐ Digitaal erfgoed
- ☐ Archieven
- ☐ Archeologie
- ☐ Caribisch Nederland
- ☐ Internationaal
- ☐ Erfgoedbewustzijn en educatie
- ☒ Ondersteuning erfgoedparticipatie
- ☐ Opleidingen
- ☒ Werkwijzen en wegwijzen
- ☐ Financiering erfgoedinitiatieven

Geef (indien meerdere thema's aangekruist) aan wat naar uw mening het hoofdthema van uw initiatief is. Bij de beoordeling wordt vooral naar dit thema gekeken.

Het gekozen hoofdthema is "Werkwijzen en Wegwijzen", omdat het initiatief gericht is op het ontwikkelen, testen en overdraagbaar maken van een concrete methodiek voor structurele erfgoedparticipatie d.m.v. een functieprofiel.

9. Omschrijf voor het hoofdthema (en - indien relevant - maximaal 2 andere thema's) hoe uw initiatief aansluit bij de in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I omschreven doelen en vraagstukken. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

Het initiatief sluit naadloos aan bij het hoofdthema “Werkwijzen en Wegwijzen”, omdat het initiatief resulteert in een overdraagbare methodiek voor participatief erfgoedwerk, waarin de erfgoedparticipatiecoach als spil fungeert. Deze coach werkt vraag gestuurd, faciliteert co-creatieprocessen en helpt erfgoedinstellingen duurzame relaties op te bouwen met gemeenschappen. In Maastricht wordt de methodiek ontwikkeld en getest via vier participatieve proeftuinen. De opbrengsten bestaan uit concrete formats, werkprincipes en evaluatiekaders, gecombineerd met een rolprofiel dat elders toepasbaar is.

De uitvoering van de proeftuinen is nadrukkelijk vraag gestuurd en vindt plaats in en met de gemeenschappen en erfgoedpartners in het veld. De proeftuinen benutten erfgoed niet alleen voor behoud en presentatie, maar ook als maatschappelijke hulpbron. De aangevraagde subsidiegelden zijn niet bedoeld om de presentatiekracht van het Maastricht Museum zelf te versterken, maar vloeien rechtstreeks naar de partners en gemeenschappen waarmee wordt samengewerkt. De presentaties vinden plaats op locaties van de partners of in de gemeenschappen zelf, zodat de opbrengsten zichtbaar en beleefbaar worden op de plekken waar het erfgoed leeft. Indien gewenst kan het museum fysieke ruimte faciliteren, maar de regie en uitvoering liggen bij de betrokken gemeenschappen en partners. De out-of-pocketkosten zijn volledig bestemd voor variabele projectkosten, zoals materiaalkosten, die direct bijdragen aan de proeftuinen en de eindpresentaties.

De erfgoedparticipatiecoach vervult bovendien een brugfunctie tussen beleid en praktijk. Beleidsambities worden vertaald naar concrete werkvormen, terwijl inzichten uit het veld worden teruggekoppeld naar beleidsmakers. Daarmee draagt de coach bij aan de democratische vernieuwing die in de Uitvoeringsagenda Faro wordt benadrukt: van kortstondige contacten naar duurzame relaties, gebaseerd op gelijkwaardigheid en wederkerigheid.

De methodiek wordt ontwikkeld op basis van actieonderzoek en ontwerpgericht onderzoek, in nauwe samenwerking met Cultuurmakers Maastricht. Vanaf september 2025 wordt gewerkt met een vernieuwd meetplan waarbij impactmeting vanaf de start wordt meegenomen. Dit sluit aan bij de Faro basis ingrediënten: tijd nemen om te leren door te doen, ruimte geven aan andere perspectieven, verbinding en samenwerking opbouwen en de kracht van kleine initiatieven benutten.

De opgedane kennis en ervaring worden gebundeld in een leidraad en toolset. Door systematisch te documenteren, evalueren en delen, ontstaat een model dat andere erfgoedinstellingen kan ondersteunen bij het ontwikkelen van een eigen aanpak, passend bij hun context en gemeenschappen. Het resultaat is tevens een fundamentele cultuuromslag in de erfgoedsector d.m.v. deze overdraagbare methodiek die niet alleen in Maastricht maar ook landelijk bruikbaar is. Daarmee draagt dit initiatief bij aan de in de Uitvoeringsagenda beschreven cultuurverandering naar een democratischer, inclusiever en relationeel erfgoedveld, waarin erfgoed fungeert als hulpbron voor maatschappelijke thema's.

Zo wordt het Maastricht Museum, in nauwe samenwerking met Cultuurmakers en de betrokken partners en gemeenschappen, een praktijkvoorbeeld van hoe erfgoedinstellingen de Faro-principes kunnen vertalen naar concrete, overdraagbare en duurzame werkwijzen die bijdragen aan een inclusieve en toekomstbestendige erfgoedzorg.

10. Omschrijf beknopt (maximaal 400 woorden) op welke wijze het initiatief een structurele verandering teweeg kan brengen ten opzichte van het huidige functioneren van de erfgoedzorg. *Denk bijvoorbeeld aan bewustwording van een veranderopgave, systeemaanpassing, schaa sprong, nieuwe coalities, verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of methodieken, of de verkenning van nieuwe mogelijkheden binnen een thema.*

Het initiatief beoogt een fundamentele verschuiving in de erfgoedzorg, door de inzet van een erfgoedparticipatiecoach als schakel tussen erfgoedinstellingen en gemeenschappen. Waar erfgoedzorg traditioneel objectgericht is, introduceert dit initiatief een relationele praktijk: zorg voor de betekenis die mensen vandaag aan erfgoed toekennen, en voor de relaties die daaruit voortvloeien. De structurele verandering schuilt in het feit dat erfgoedinstellingen structureel leren van gemeenschappen en hun perspectieven integreren in beleid en praktijk. Dit wederkerig leren leidt tot een duurzame verandering in de organisatiecultuur.

De coach werkt vraag gestuurd en stimuleert co-creatieprocessen waarin gemeenschappen niet alleen deelnemen, maar ook medezeggenschap hebben en mede-eigenaar zijn van thema's,

processen en resultaten. Voor erfgoedprofessionals fungeert de coach als begeleider bij het loslaten van een exclusief institutioneel perspectief en als gids in het ontwikkelen van inclusieve, participatieve werkwijzen.

De reacties op ons initiatief op het prikbord van het Faro-platform (<https://faro.cultureelerfgoed.nl/thoughts/2995>) bevestigen dat deze aanpak aansluit bij de actuele behoefte in het veld naar onderzoek naar dit soort functies en duurzame, overdraagbare methodieken. Deze feedback sterkt ons in de keuze voor een proces dat van onderop wordt ontwikkeld en doorlopend wordt geëvalueerd. Zoals [REDACTED] aangeeft op het prikbord: "Een one-size-fits-all erfgoedcoach lijkt niet heel realistisch voor al die verschillende groepen en contexten. Elke situatie en gemeenschap is immers anders? En erfgoed is een functie van zo'n groep, zeker geen gegeven. Maar het is erg belangrijk er goed onderzoek naar te doen. Wat is de rode draad in succesvolle initiatieven? Waar moet je voor oppassen? Wanneer zet de sluipende stolling in?".

De vier proeftuinen functioneren als praktische laboratoria waar de methodiek wordt getest en verfijnd in een cyclus van actieonderzoek en co-creatie. Hierdoor ontstaat een aanpak die niet alleen lokaal werkt, maar ook schaalbaar en toepasbaar is in andere contexten.

De structurele verandering die dit oplevert, is meervoudig:

- duurzame inbedding van participatie binnen de organisatie, waarbij de rol van de erfgoedparticipatiecoach na afloop van de projectperiode hopelijk structureel wordt voortgezet met ondersteuning vanuit Centre Céramique en de gemeente Maastricht;
- gedeeld eigenaarschap over erfgoed, waardoor gemeenschappen zich gezien en gehoord voelen en hun erfgoed actief mee vormgeven;
- professionalisering van erfgoedzorg, doordat medewerkers leren werken vanuit meerstemmigheid en wederkerigheid en daardoor nieuwe werkhoudingen en vaardigheden ontwikkelen;
- structurele kennisdeling, door het bundelen en actief delen van formats, werkprincipes en evaluaties binnen het landelijke Faro-netwerk en bij erfgoedpartners in de regio.

Bij de beoordeling van uw initiatief wordt ook gekeken naar de aansluiting van uw initiatief bij de ambities van anderen en bij vraagstukken in de samenleving en de inzet van vrijwilligers. Daarover gaan de volgende drie vragen.

11. Omschrijf of, en zo ja op welke wijze het initiatief bijdraagt aan actuele (beleids)ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken.

Te denken valt aan uitsluiting, dekolonisering en grote transities in de leefomgeving.

Ons initiatief sluit nauw aan bij actuele beleidsontwikkelingen binnen de erfgoedsector én bij bredere maatschappelijke vraagstukken. Het stelt niet het object maar de mens en zijn relatie tot erfgoed centraal. De voorgestelde inzet van een erfgoedparticipatiecoach operationaliseert dit Faro gedachtegoed: het biedt een concrete manier om erfgoedinstellingen te helpen bij het realiseren van participatie die verder gaat dan inspraak of publieksbereik; participatie als gedeeld eigenaarschap en gedeelde zorg.

In beleidsdocumenten op nationaal en gemeentelijk niveau wordt herhaaldelijk gepleit voor inclusie, democratisering en diversiteit binnen de cultuur- en erfgoedsector. Toch blijkt uit de praktijk dat het realiseren van deze doelen vaak stagneert door structurele belemmeringen zoals een gebrek aan tijd, kennis, passende methodiek of borging. Het initiatief voorziet in een lacune door een erfgoedparticipatiecoach te introduceren die hierop gericht is. Daarmee levert het een bijdrage aan beleidsontwikkeling in de vorm van handelingsperspectief; het toont aan hoe erfgoedinstellingen deze opgaven structureel kunnen verankeren in hun organisatie.

Erfgoed wordt in dit initiatief niet alleen gewaardeerd als cultureel goed, maar ook benut als sociaal bindmiddel en hulpbron voor actuele maatschappelijke uitdagingen. Erfgoed kan in deze context een verbindende rol spelen, mits het toegankelijk, herkenbaar en betekenisvol wordt gemaakt voor verschillende groepen. De erfgoedparticipatiecoach werkt vanuit relationele zorg: door ruimte te

maken voor uiteenlopende perspectieven en door mensen te ondersteunen in het vormgeven van hun erfgoedpraktijken, ontstaat meer sociale cohesie en wederzijds begrip.

Bovendien sluit het initiatief aan bij bredere bewegingen in het sociaal domein en het welzijnsbeleid, waarin aandacht is voor zeggenschap, sociale veerkracht en gemeenschapsvorming. Binnen deze context wordt ook de Bibliotheek Maastricht als strategische partner betrokken. De Bibliotheek beschikt over diepgewortelde netwerken in de stad en jarenlange ervaring met publieksprogrammering, inclusieve gemeenschapsbenadering en toegankelijke kennisdeling. Door nauwe samenwerking met de Bibliotheek kan het initiatief gebruikmaken van bestaande infrastructuur, communicatiekanalen en vertrouwde plekken in de stad. Zo wordt erfgoedparticipatie geïntegreerd binnen bredere leer- en ontmoetingsomgevingen, wat de maatschappelijke verankering en het bereik van het initiatief versterkt.

12. Omschrijf de projectorganisatie en rolverdeling en geef aan of en zo ja op welke wijze er bij de uitvoering van het initiatief sprake is van samenwerking met of betrokkenheid van andere belanghebbenden.

Het initiatief wordt uitgevoerd binnen [Centre Céramique](#)², onderdeel van de Gemeente Maastricht, waarin vijf merken samenwerken:

- Maastricht Museum
- Natuurhistorisch Museum Maastricht
- Bibliotheek Maastricht
- Cultuurmakers Maastricht (cultuurparticipatie)
- Kaleidoscoop (cultuureducatie)

Kernteam Maastricht Museum

Maastricht Museum bestaat uit een kernteam dat op projectbasis tentoonstellingen realiseert. Voor ieder nieuw project wordt een projectteam geformeerd dat wordt aangestuurd door de projectleider. In elk projectteam zijn diverse functies vertegenwoordigd die de volgende werkzaamheden verrichten:

- Projectleider – coördinatie van het project, planning en budget.
- Conservatoren en collectiemedewerkers – inhoudelijke begeleiding, bijvoorbeeld selectie van objecten, ondersteuning bij het zichtbaar maken van de proeftuinen en eindpresentaties in samenwerking met partners en gemeenschappen.
- Educatie en programmering – ontwikkeling van educatieve programma's en publieksactiviteiten die aansluiten bij de uitkomsten van de proeftuinen.
- Marketing & communicatie – ondersteuning bij het zichtbaar maken van de proeftuinen en eindpresentaties in samenwerking met partners en gemeenschappen.
- Facilitaire ondersteuning – praktische ondersteuning bij logistiek, transport en installatie van presentaties op de partnerlocaties.

Team Cultuurmakers Maastricht

Cultuurmakers heeft een kernteam met coaches en een flexibele schil van freelancers en partners. Hun rol in dit project is:

- Methodische begeleiding: doorontwikkeling en borging van de participatieve methodiek.
- Training en coaching: het coachen van de erfgoedparticipatiecoach en museumteam in participatieve werkvormen.
- Toegang tot hun netwerk van gemeenschappen, partners en wijkinitiatieven.
- Kennisdeling en monitoring: gezamenlijke reflectiesessies en toetsing van impact, in lijn met het meetplan dat vanaf september 2025 wordt gehanteerd.

Rol erfgoedparticipatiecoach

De erfgoedparticipatiecoach is de spil van het project en fungeert als verbindende factor tussen Maastricht Museum, Cultuurmakers en externe partners. Concrete werkzaamheden:

- Coördineren van de vier proeftuinen, inclusief planning en afstemming met partners en gemeenschappen.
- Begeleiden van bewoners en partners in co-creatie, inclusief coaching en interview.

- Documenteren van voortgang en resultaten, t.b.v. evaluatie en kennisdeling.
- Toepassen van het meetplan van Cultuurmakers voor impactmeting vanaf de start.
- Vervullen van de brugfunctie tussen beleid en praktijk.

Deze verdeling laat zien dat de erfgoedparticipatiecoach de regie en methodiekontwikkeling op zich neemt, terwijl het bredere team van Maastricht Museum en Cultuurmakers meer uren levert voor inhoudelijke begeleiding, uitvoering, productie, communicatie en logistiek. Zo ontstaat een evenwichtige verdeling van taken en inzet, die consistent is met de begrotingsopzet.

Het gehele kernteam van Maastricht Museum en het volledige team van Cultuurmakers Maastricht is betrokken: het is immers een werkwijze die in het gehele team van Maastricht Museum zal landen in verbinding met Cultuurmakers Maastricht om dit in alle facetten van ons werk te laten doorstromen. Er wordt één coach aangesteld en ingebed in het team van Maastricht Museum en van Cultuurmakers Maastricht. Hierdoor is de participatiecoach aanwezig bij de coach-overleggen waar projecten worden besproken en verbindingen worden gelegd. Daarnaast zal de participatiecoach ook samenwerken met de naaste collega's van de Bibliotheek, met name voor het delen van hun netwerk. De erfgoedparticipatiecoach is de rode draad. Deze persoon is verantwoordelijk voor deze programmalijn binnen het museum en binnen Cultuurmakers en stelt per proeftuin het juiste team samen en werkt hierdoor projectmatig per proeftuin. De samenstelling wisselt hierdoor per proeftuin en kan bestaan uit zowel interne personele inzet, maar bovenal van daarbuiten. Denk hierbij aan sociale/culturele/maatschappelijk en erfgoed partners. Hierdoor zijn per proeftuin de juiste mensen betrokken en vindt borging bij de juiste organisatie plaats.

Samenwerking en betrokkenheid van andere belanghebbenden

De samenwerking binnen dit initiatief is vanaf het begin gedeeld en wederkerig opgezet. Partners en gemeenschappen zijn niet alleen 'betrokken', maar mede-initiatiefnemers in de proeftuinen. Zij brengen thema's, verhalen en werkvormen in, bepalen mee de koers en nemen samen met de erfgoedparticipatiecoach verantwoordelijkheid voor de uitvoering en presentatie.

Partners in het erfgoedveld – zoals maatschappelijke organisaties, buurtinitiatieven, scholen en culturele instellingen – leveren niet alleen expertise of ondersteuning, maar ontwikkelen en realiseren samen de activiteiten. Zij gebruiken hun eigen netwerken, praktijken en methodes, die even zwaar wegen als de inbreng van het museum. Zo ontstaat een samenwerking waarin elke partner als gelijkwaardig wordt gezien en waarin verschillende perspectieven samenkomen.

Gemeenschappen en bewoners zijn de belangrijkste actoren in dit proces. Zij brengen hun erfgoed en ervaringen zelf in, nemen eigenaarschap op zich en bepalen mede hoe dit zichtbaar wordt gemaakt. De erfgoedparticipatiecoach ondersteunt door ruimte, methodiek en verbinding te bieden, maar de keuzes en de dynamiek liggen bij de gemeenschappen zelf. Dit zorgt voor herkenbaarheid, relevantie en duurzame verankering.

De samenwerking is gebaseerd op wederkerigheid: de partners en gemeenschappen dragen thema's, verhalen en energie aan, terwijl het museum en Cultuurmakers methodische ondersteuning, faciliteiten en kennisdeling bieden. Dit wederzijds leren – van elkaars praktijken, verhalen en ervaringen – maakt de proeftuinen tot gedeelde leeromgevingen waarin co-creatie de motor is.

13. Omschrijf in welke mate en op welke wijze vrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering van het initiatief.

Vrijwilligers zijn en blijven een essentieel onderdeel van de organisatie en uitvoering van dit initiatief. Zij trekken gelijkwaardig op naast de erfgoedparticipatiecoach en erfgoedprofessionals; als partner, als gemeenschap en als deelnemer. Het traject is primair gericht op het ontwikkelen van een duurzame, overdraagbare methodiek voor participatief erfgoedwerk. Daarin is een belangrijk aandachtspunt hoe vrijwilligers effectief, inclusief en langdurig kunnen worden betrokken, niet alleen als ondersteuners, maar als volwaardige partners in het proces.

Vrijwilligers kunnen op verschillende niveaus een rol spelen:

- Kennisdragers en erfgoedbewakers: vrijwilligers beschikken vaak over unieke lokale kennis, verhalen en netwerken die van grote waarde zijn voor het verzamelen, duiden en presenteren van erfgoed.

- **Participanten en co-creatoren:** ze nemen actief deel aan de co-creatieprocessen in de vier proeftuinen, bijvoorbeeld bij het ontwerpen van routes, tentoonstellingen of verhalen.
- **Bruggenbouwers:** vrijwilligers zijn vaak verbonden met lokale verenigingen, buurtnetwerken of andere maatschappelijke organisaties en kunnen zo nieuwe gemeenschappen bij het project betrekken.
- **Borgers van continuïteit:** door hun langdurige betrokkenheid kunnen vrijwilligers helpen bij het verduurzamen van participatieve trajecten, ook na afloop van de projectperiode.
- **Ondersteuners in uitvoering:** denk aan ondersteuning bij publieksactiviteiten, logistiek, documentatie of promotie.

Om de inzet van vrijwilligers effectief te laten zijn, zetten we in op:

- **Gerichte werving en matching:** vrijwilligers worden niet willekeurig ingezet, maar gekoppeld aan activiteiten die aansluiten bij hun kennis, interesses en netwerk.
- **Training en begeleiding:** de erfgoedparticipatiecoach ontwikkelt samen met Cultuurmakers een trainingsaanbod, waarin thema's als participatieve werkvormen, inclusiviteit en publiekscommunicatie aan bod komen.
- **Coaching en intervisie:** vrijwilligers nemen deel aan reflectiesessies waarin ervaringen worden gedeeld en verbeterpunten worden besproken, zodat zij zich gesteund en gewaardeerd voelen.

In de vier participatieve proeftuinen vervullen vrijwilligers een actieve rol:

- Ze participeren in de signalering en conceptontwikkeling, bijvoorbeeld door het aanbrengen van verhalen of thema's uit hun gemeenschap.
- Ze helpen bij het opzetten en realiseren van activiteiten, zoals het verzamelen van objecten of het begeleiden van publieksgroepen.
- Ze dragen bij aan de evaluatie en borging, door hun ervaring te delen en verbeterpunten aan te dragen voor toekomstige trajecten.

De groep vrijwilligers die zich nu al inzet voor het Maastricht Museum wordt intensiever betrokken in dit traject. Veel van deze vrijwilligers zijn tevens actief bij andere organisaties, zoals harmonieën, heemkundekringen of sportverenigingen. Deze meervoudige betrokkenheid biedt kansen voor kruisbestuiving en het versterken van bestaande netwerken in de stad.

Daarnaast wordt onderzocht hoe de opgedane kennis en ervaring rondom vrijwilligersmanagement kan worden gedeeld met andere erfgoedinstellingen in Maastricht en daarbuiten, zodat de vrijwilligersaanpak onderdeel wordt van de overdraagbare methodiek.

Daarmee vormen de vrijwilligers, samen met de coach en erfgoedprofessionals, de rode draad door de proeftuinen; zij geven mede richting aan inhoud en proces, dragen eigenaarschap en zorgen dat het initiatief duurzaam wordt ingebed in de stad.

Plan voor kennisontwikkeling en kennisdeling en de daarbij beoogde doelgroep(en)

14. De resultaten, inzichten en ervaringen die voortkomen uit uw initiatief moeten ten goede kunnen komen aan het hele erfgoedveld. De manier waarop u hier invulling aan geeft wordt meegewogen in de beoordeling.
Omschrijf hoe u de resultaten, ervaringen en bevindingen van uw initiatief actief deelt met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen.
Werk een plan uit voor kennisontwikkeling en -deling, inclusief de beoogde doelgroep(en) en omschrijf daarin hoe de resultaten van het initiatief worden gedeeld.
Denk ook aan type communicatiemiddelen, frequentie etc. De kosten hiervoor kunt u opvoeren in uw begroting.

Het project rondom de erfgoedparticipatiecoach heeft als doel om bewoners, erfgoedprofessionals en beleidsmakers samen te brengen om erfgoed dicht bij de gemeenschap te brengen en nieuwe perspectieven zichtbaar te maken. De marketing- en communicatiestrategie heeft als doelstelling de zichtbaarheid van het initiatief vergroten bij alle doelgroepen, bewoners actief betrekken bij de proeftuinen en kennis en ervaringen delen met vakgenoten, zowel lokaal als nationaal. Door gerichte communicatie met inzet toegankelijke content creëren we betrokkenheid, inspiratie en een duurzame relatie met de verschillende doelgroepen.

De kern van alle communicatie-uitingen is de boodschap 'Samen voor erfgoed'. We laten zien dat erfgoed springlevend is, vol verhalen waarin inwoners samen een actieve rol (kunnen) spelen. We maken zichtbaar dat erfgoed van ons allemaal is, dat verhalen uit het verleden ook nu betekenisvol en inspirerend zijn voor de stad en haar inwoners.

Dit doen we op een toegankelijke, persoonlijke en visueel aantrekkelijke manier. Inclusief communiceren hoort daarbij, we gebruiken eenvoudige taal (B1), korte zinnen en duidelijke beelden, zodat iedereen het gezamenlijke belang van erfgoed kan begrijpen en zich betrokken voelt.

In deze communicatie- en marketingstrategie laten we zien hoe we de verschillende doelgroepen willen bereiken en betrekken. Per doelgroep beschrijven we de aanpak, de kanalen en de contentvormen die we inzetten.

Stakeholders/ Gemeente

Doel: Het project stevig inbedden in beleid, draagvlak creëren en samenwerken met beleidsmakers.

Aanpak: Directe communicatie en afstemming met beleidsafdelingen en andere stakeholders door de erfgoedcoach. Informatie delen over voortgang, resultaten en borging van het project.

Contentfocus: Korte updates over de projecten en inzichten van de erfgoedparticipatiecoach, resultaten en ervaringen, visueel overzichtelijk gepresenteerd (infographics/video's), makkelijk te delen binnen beleidsnetwerken.

Communicatiemiddelen:

- Periodieke beleidsupdates via mail door erfgoedparticipatiecoach.
- Presentaties bij interne beleidsbijeenkomsten door erfgoedparticipatiecoach
- Visuele samenvattingen van resultaten (kort video, infographic)

Inwoners van Maastricht

Doel: Betrekken en inspireren van inwoners bij Maastrichts erfgoed, laten zien dat erfgoed van iedereen is en dat inwoners hier actief een rol in kunnen spelen.

Aanpak: Bereiken via organische en (betaalde) social media-campagnes, lokale free publicity en directe communicatie vanuit de erfgoedparticipatiecoach. Verdere verdieping via nieuwsbrieven en website.

Contentfocus: Storytelling over het erfgoed, persoonlijke ervaringen van bewoners en deelnemers, korte video's/reels van de coach en projecten, visueel aantrekkelijk en makkelijk te delen. Toegankelijk en inclusief communiceren (B1-taal), zodat alle inwoners zich aangesproken en betrokken voelen.

Tone of voice: Persoonlijk, toegankelijke, helder, enthousiasmerend met onderliggende kernboodschap: 'Samen voor Maastrichts erfgoed'.

Strategie:

I. Bereiken:

Campagne:

- Organische content social media: korte uitnodigende reels (erfgoed teasers oid)/introductie project
- Advertenties op Facebook en Instagram, focus lokaal
- Flyers in stad
- Free publicity lokale media
- Directe benadering communities/inwoners via netwerken van de erfgoedcoach

II. Betrokkenheid & verdieping:

- Social media: Korte video's/reels van de coach, projecten en ervaringen van deelnemers, inspirerende inhoudelijke erfgoed verhalen.
- Websitepagina
- Nieuwsbrief-items in MAMU-nieuwsbrief

III. Participatieve activering:

Uitnodigen voor proeftuinen, co-creatieprojecten, tentoonstellingen e.d.

Communicatiemiddelen:

- Social media: organische posts (korte video's, reels), advertenties gericht op specifieke buurten/gemeenschappen
- Website-pagina
- Nieuwsbrief-items

Kennisdeling/ Erfgoedveld (nationaal en internationaal)

Doel: Delen van kennis, ervaringen en inzichten zodat deze ten goede komen aan het hele erfgoedveld en bijdragen aan een overdraagbare methodiek.

Aanpak: Publicaties, netwerkbijeenkomsten, (online) seminars en gerichte LinkedIn-communicatie. Actieve verspreiding via Faro-kanalen en samenwerkingspartners.

Contentfocus: Storytelling over processen, methodieken en resultaten, verdieping via korte artikelen, video's en visueel aantrekkelijke updates, nadruk op co-creatie en betrokkenheid van gemeenschappen, gericht op kennisdeling.

Strategie:

- Regelmatige updates over methodiek, lessen uit proeftuinen en ervaringen van bewoners.
- Publicatie van methodiek, toolset, leidraad en best practices.
- Organisatie van (online) seminars of netwerkbijeenkomsten en aansluiten bij congressen zoals Museumcongres om opgedane kennis te delen en uit te wisselen.

Communicatiemiddelen:

- LinkedIn: korte updates, video's van de coach en projecten, aankondigingen van seminars
- Faro-netwerk
- Nieuwsbrief: frequentie twee keer per jaar, gericht op vakgenoten en erfgoedpartners
- (Online) events/seminars: live presentaties, Q&A en interactie

Begroting marketing & communicatie

Voor de uitvoering van de marketing- en communicatiestrategie is een budget van in totaal €22.500 geraamd. Dit budget wordt ingezet voor de volgende onderdelen:

- Visuals ten behoeve van communicatie (€2.500): herkenbaar en aansprekend campagnebeeld voor alle uitingen.
- Trailer project (€2.500): korte introductievideo waarmee het project toegankelijk en aantrekkelijk wordt gepresenteerd.
- Inkoop social media-advertenties (€2.000): gericht inzetten van betaalde advertenties op Facebook en Instagram om doelgroepen effectief te bereiken.
- Flyers, druk & ontwerp & verspreiding (€3.500): fysieke communicatiemiddelen voor lokale verspreiding en zichtbaarheid.
- Social media content/reels (€5.000): ontwikkeling van korte video's en andere content voor social media.
- Videografie activiteiten (€1.500)
- Fotografie (€500): professionele foto's voor gebruik in campagnes, verslaglegging en contentproductie.

- Infographic/video van de projectresultaten (€5.000): een visueel middel om de opbrengsten en resultaten van het project inzichtelijk en breed deelbaar te maken.

Begroting

15. De gevraagde financiële bijdrage moet in verhouding staan tot de verwachte impact van het initiatief. Behalve een projectplan dient u ook een begroting toe te voegen (separate bijlage). Omschrijf hieronder op welke wijze u de mogelijkheden van cofinanciering (eigen bijdrage en bijdragen derden) heeft onderzocht en wat daarvan de uitkomst is geweest.

Maastricht Museum en Cultuurmakers zijn onderdeel van de culturele organisatie Centre Céramique en deze maken gebruik van stichting Centre Céramique Maastricht: Bibliotheek en Museum om aanvullende financiering te realiseren. De stichting wordt hierin bijgestaan door de afdeling development van Centre Céramique die voortdurend en succesvol bezig is met de mogelijkheden cofinanciering te onderzoeken. Centre Céramique staat garant voor de resterende dekking van dit projectplan.

Centre Céramique vraagt een bijdrage aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed via de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro specifiek om de kosten van de erfgoedparticipatiecoach en de coproductiegelden voor de partners en erfgoedgemeenschappen die een proeftuin ontwikkelen te dekken. Deze out-of-pocket coproductiegelden vloeien naar de gemeenschappen en partners en zijn bedoeld als variabele projectkosten die nodig zijn voor de eindpresentatie van de proeftuin. De loonkosten van de partners zijn 'in kind' inzichtelijk gemaakt in de begroting.

Ingevuld door: [REDACTED]

Datum: 05-09-2025